

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

"Haf förbarmade med den blinde!"

"Haf förbarmande med den blinde!"

Hå jag för några månader sedan vandrade upp efter en af staden L—s gator, tilldrog sig en gammal, blind man min synnerliga uppmärksamhet. Han leddes af en hund och såg snygg och treflig ut, ehuru han var ytterst tårfligt klädd. Hans utslitna nattrock hade, liksom dess egare, sett bättre dagar. Hans magra och skrynkliga ansigte bar en färg, som man ofta får se ute på landsbygden, men ytterst sällan eller aldrig i de större städerna.

Den gamle mannen var synbarligen ovan vid stadslifvet, och som jag efteråt fick höra, hade han helt nyss kommit till staden i hopp om att på ett sjukhus kunna få sin förlorade syn åter. Hans sätt var också helt olika en vanlig gattiggares i en större stad. Jag stälde mig på något afstånd för att se på honom, ty det var ej utan, att jag kände mig i någon mån intresserad af honom. Som jag stod der, kom en flicka, som gick omkring i staden och sålde blommor. Hon stälde sig nära den blinde och bjöd ut sina blommor, och hennes röst, "köp blommor! behagas några vackra blommor, konvaljer eller liljor?" nådde hans öron. Jag varnade huru uttrycket i hans ansigte förändrades. Flickans ord påminde honom nog om forna dagar och återkallade i hans minne de gröna fälten och de skuggrika lundarne, ljusa vårdagar och sköna sommarmorgnar, då han gjort små utflykter i skogarne och sjelf plockat blommor på ängarne eller bland träden i skogen. En tår banade sig väg från hans slutna ögon; den rann ned utför hans färade kinder, och med ett uttryck af längtan vände han sitt ansigte dit som flickan stod. Hon såväl som jag varnade den gamle mannens tränande min, och hon tycktes läsa dess mening, ty hon gick till honom, tog en blomkudd ur sin korg och höll den under hans näsa i det hon sade: »se här, gamle vän, tag dessa blommor och lukta på dem och påminn dig forna dar. Jag är också född ute på landet.»

Det var en enkel, men vänlig och god handling, och utan mycken kostnad och besvär göt hon en stråle af glädje i den gamle tiggarens hjerta. Jag såg att i den omtänksamma flickans hjertliga godhet var någonting att lära för både rika och fattiga.

Vi glömma ofta, att vi i sjelfva verket kunna bereda den nödstälde mera glädje genom ett vänligt ord, eller något som kostar oss ringa eller ingenting, än genom en mycket stor och dyrbar gåfva. Om man med hårda blickar eller på ett skrytsamt sätt gifver än så mycket, så bifver detta ofta mindre värderadt än det lilla, som gifves af ett älskande och deltagande hjerta. Den fattige bör hjälpa den fattige och hjälpa honom på ett sätt som den rike icke en gång anar. Har man blott en god vilja så kan man äfven med knappa tillgångar finna på utvägar att hjälpa andra. Det gamla talesättet, »vill man, så kan man», eger sin tillämpning i detta som i många andra fall; »ty då viljan är först god, så är hon tacknämelig, efter den del hon hafver, och icke efter det hon icke hafver» (2 Kor. 8: 12).

På sista tiden har ej så litet blifvit gjordt för att förbättra deras vilkor, som äro i saknad af sin syn. Det finnes numera särskilda anstalter, der de få lära sig läsa, skriva, räkna och att göra flere slags handarbeten, såsom korgflätning, borstbindning m. m. Många bland dem som fått lära sig något handarbete hafva sedan dermed kunnat förvärfva sig sitt uppehälle. För att de skola kunna läsa, har man för

deras räkning ett slags böcker, på hvilkas blad finnas upphöjda bokstäfver. Den blinde kan då med fingerspetsarne känna bokstäfvernas form. I London och några andra större städer får man stundom se blinda, som sitta vid platser hvilka äro mycket besökta, och läsa i bibeln för folket. Blinda personer hafva ofta en mycket mera utbildad hörsel och känsel än andra. Många bland dem kunna af blotta lufttrycket märka, om de äro i närheten af en vägg eller något annat föremål, och om de komma in i ett rum, kunna de genast säga, om någon fins derinne, ty då höra de hans andedrägt.

Flere förvånande prof på den skicklighet och färdighet blinda kunna uppnå både i ett och annat hänseende kunde anföras. En resande berättar om en blind Eskimå, som sjelf förfärdigade sina sälskinnskläder. Han trädde nälen på ett mycket egendomligt sätt. Han förde den nemligen till munnen och höll nälsögat emellan tänderna. Derpå stack han träden i munnen, så att den kom in emot nälsögat, och med tillhjälp af tungan trädde han den sedan på något vis. I Stockholm lefde för icke länge sedan en skicklig musikanter, känd under namnet »Blinde Kalle.»

Några bland våra läsare hafva måhända sett och hört den blinde predikanten, vanligen kallad »Blinde Hans», som i sakuad af det yttre ljuset, dock fått sin själs ögon öppnade af Herren, som sedermera gaf den lekamligt blinde nåd att visa många »seende» den vägen, som drager till lifvet.

Må vi ej glömma att tacka Herren för synens gåfva så väl som för alla goda gåfvor, som han tilldelat och dagligen tilldelar oss. Må vi använda den på ett rätt sätt, och må våra ögon aldrig se efter orättfärdighet, ty de äro ämnade att en gång se Gud i de rättfärdigas uppståndelse.

Orsaker till fritänkeri.

Forts. från N:o 4.

i nämnde att de lärde äro okunniga; härmed mena vi ingalunda att de uti allmänhet äro okunniga i nyttiga och vetenskapliga ämnen, men de äro sjelfviljande okunniga om de bibliska profetiorna i förening med världsliga historien, med andra ord okunniga om sjelfva bibelns innehåll. För att bevisa att så är, äfvensom att deras okunnighet är en stor orsak till fritänkeri, vilja vi anförå några exempel.

I Uppenbarelsebokens andra och tredje kapitel finner man bref, hvilka Jesus befalte Johannes skriva till de sju församlingar i den verldsdel, som kallas mindre Asien. Till hvarje församling sändes ett särskildt bref med olika hotelser, varningar eller löften. Dessa profetiska utsagor förblefvo länge oppfyllda, men slutligen gingo de bokstafigen i fullbordan. Det är vanligen så att de, som äro okunniga om historiska uppgifter, invända: »kanske detta skrefs efter det händelserna, hvilka der omtalas, hade tilldragit sig.» För sådana vilja vi här upplysa, att de händelser, som vi komma att omnämna, inträffade mer än 900 år efter det Uppenbarelseboken blifvit skriven och emot-sagd af sanningens fiender samt försvarad af hennes vänner.

För dem som frukta, att vi äro partiska i våra framställningar, vilja vi anmärka, att vi ämna hufvudsakligen göra utdrag från arbeten, hvilka fritänkare skrivit. Och ingen kan väl misstänka dem för att ha på beräkning sagt något till försvar för en bok, hvilken de hatat och föraktat. Till församlingen i Efesus skriver Johannes på Herrens befallning: »Kom derfor ihåg, hvarifrån du har fallit och bättra dig och gör de första gerningarna, annars skall jag

snart komma till dig och bortstöta din ljusstaka från dess rum, om du ej bättrar dig.»

Författaren till »Romerska kejsaredömet's af-tagande och fall», Gibbon, en stor fritänkare och en af de starkaste hatare af bibeln, han som tillbringade en half lifstid att skriva deremot, säger: »Genom Efesus förstöring beklagade de kristne den förste ängelens fall och utlocknandet af den förste ljusstakan, som omnämnes i Uppenbarelseboken.» Han säger oss att detta skedde genom Ottomanerna år 1312 e. Kr. För närvarande fins det ingen i Efesus, som ens bär det kristna namnet, så fullkomligt har ljusstakan blifvit borttagen.

Till församlingens ängel i Filadelfia blef Johannes befald att skriva: »Eftersom du har bevarat mitt tålmod's ord, skall ock jag bevara dig för frestelsens stund, som skall komma öfver hela verden, till att fresta dem, som bo på jorden.» Det var i sanning en frestelsens stund för alla församlingarna, då muhamedanerna med sina bart huggande svärd befalte de kristne att utbyta bibeln mot koran och antaga Muhamed såsom sin profet eller ock se sina söner och döttrar föras bort i fångenskap, sina hus förstöras genom eld, och sjelfva huggas i stycken genom grymma fiender. Från denna frestelse syntes det i synnerhet vara omöjligt att Filadelfia skulle räddas. Här om yttrar samme författare sig i sådana ord att de nästan synas komma honom sjelf att förvånas öfver hvad han nödgas i enlighet med verkliga sanningen framställa. Han säger: »Filadelfia allena blef räddadt, genom profetia — eller mod. Aflägsset från hafvet, förglömdt af kejsare, omgifvet på alla sidor af Turkar, försvarade dess tappra invånare sin religion och frihet i öfver 80 år och ingingo slutligen förbund med den stoltaste af Ottomanerna. Filadelfia står ännu kvar bland de grekiska kolonierna och församlingarna såsom en pelare bland en mängd ruiner.» Och vi hoppas, att Herren på denna plats alltid har haft de sina under dessa många åren.

Till församlingen i Laodicea lät Herren skriva: »emedan du är ljum och hvarken kall eller varm, skall jag utspy dig ur min mun.» Det synes som att inga ord kunde vara ämnade att uttrycka större afsky än dessa. Hvilka äro de ord som den historiske fritänkaren begagnar angående denne plats? Han säger: »en cirkus och tre ståtliga teatrar i Laodicea bebos nu af ulfvar och räfvar.»

I nästa rummet betrakta vi församlingen i Smyrna. I den heliga boken finna vi ofta att Herren säger sin tjenare, att en dag skulle gälla för ett år då händelserna, som förutsades skulle inträffa. Att de tio årens förföljelse, då församlingen i Smyrna led under Diocletii regering, var grym och blodig, har måhända ingen betvivlat, och vi behöfva ej att stanna här för att anförå några historiska bevis härför. Herren hadé långt förinnan befalt sin tjenare att säga dem det genom bref: »Si, djefvulen skall kasta några af eder i fångelser, på det I skolen blifva pröfvade; och I skolen hafva vedermöda i tio dagar. Var trogen intill döden så skall jag gifva dig lifsens krona.» En ordets förkunnare kände ett begär att samtala med några af kristendomens föraktare, hvilka egde kunskap och gåfvor. Emellan honom och några af dem egde ett vänskapligt förhållande rum; några af dem voro högt aktade i sitt land och väl kända i denna verden. Han kände sig manad att göra dem ungefär följande frågor: »uppväckes icke eder nyfikenhet någon gång genom att läsa brefven till de sju församlingar i Asien? Antag att det hade varit om Filadelfia som historiskrifvarn sagt att det är »bebott af ulfvar och räfvar»; eller antag att det hade

varit om Sardis, som Herren lofvat frälsning från frestelsens stund; med hvilken medvetenhet om seger skulle icke den heliga skrifs fiender ha anført det. Antag att Frälsaren hade sagt om Filadelfia jag skall utspy dig ur min mun. Antag att evangeliij ljus hade ännu lyst i Efesus, om än så svagt, och visat att ljusstaken icke hade varit borttagen. Antag att ingen svår förföljelse hade börjat under tio års tid i Smyrna. Eller antag att några tröstande löften blifvit sagda angående Laodicea. Omvänd förhållandena som de enligt historien tilldragit sig, eller förutsägelserna angående dessa, och hvad skulle följden blifva?»

Den frågande fann, att de ej kände till enskildheterna af hvad Herren hade låtit skriva till någon af dessa församlingar. De hade antingen icke gifvit akt på eller kommo de ej ihåg det öde som drabbat Efesus, Sardis eller Laodicea. De voro sjelfvilligt okunniga angående dessa tilldragelser, hvilka vi hafva anført, icke såsom vore dessa de enda bevis för kristendomens sanningar; ty bibeln är full af dylika bevis, utan för att visa att okunnighet om dessa fakta är en stor orsak till fritänkeri.

Forts.

Kör på! Kör på!! Kör på!!!

ullia, Tarquini gemål, framställes för oss i historien såsom varande liderligheten själf kroppsligad. Hennes namn nämnes tillsammans med sådana

dåda, som i nedrighet öfvergåll beskriafning. Minnet af hennes brottsliga och lastbara lif väcker afsky och leda hos alla släkten och

äldrar, der hennes namn är känt.

Det berättas om henne, att hon var ute och åkte en dag, då hennes faders döda kropp låg tvärtöfver vägen badande i blod. Hennes kusk höll in hästarne och ville stanna, då den onaturliga dottern skrek med full hals: »kör på! kör på!» För en klatsch af piskan sprungo de eldiga hästarne framåt öfver den döda kroppen, som dervid krossades, och blodet stänkte upp på dotterns kläder. Blott genom detta dåd har en outplånlig nesa blifvit fäst vid Tullias namn. Blodet kommer i gäsning, då man tänker på detta grymma förfarande. Man har svårt att finna ord, som uttrycka den afsky man känner; ty hon var värre än en mörderska. Men hjertlösare och grymmare än hennes dåd är dock mången krögares, som i sin vilda framfart krossar människors både dygd och lycka, trotsande de olyckliga offrens tårar. De döda kunna ej stanna dem, nej icke ens de lefvande, som bringas i nöd och elände. Rikta deras uppmärksamhet på någon rödbrusig, raglande ruin af en människa, som ännu älskas af en förkrossad maka eller moder, och bed dem att sluta sin rörelse, som icke stympar döda människor, utan dödar dem som lefva, och du skall få höra huru de utom sig af raseri och förbittring blott ropa kör på! kör på! och dryckenskapens Juggernautvagn rullar fram genom stad och land, krossande i sin väg många hjertan och glada förhoppningar, lif och lem, både fattiga och rika, höga och låga.

Krögaren drifver sin handtering, trots hvarje bön och vädjande till hans bättre känslor från dessa bleka nödens barn, hvars tårar och lidanden tala kraftigare än en död människas stympade lemmar. De lefvandes krossade förhoppningar och deras förstörda sällhet ropa högljuddare till krögaren, att han bör afbryta

sin rörelse, än hvilken omständighet som helst rörande en död. Om krögarens göromål endast vore att tillfoga de döda någon skada, om det också vore att plundra våra hädangångnes grafvar, så kunde man tåla det. Men hans handtering är en frestelse och ett förderf för de lefvande. Och huru många hem hafva ej genom den blifvit förvandlade från fridens boningar till förbannelsens hemvist! Hjertats lugn håller den icke heligt, den förstör samvetsfriden och allt hvad ädelt och godt är. Lasten intager dygdens plats, fattigdom kommer i stället för välmåga, olycka i sällhetens ställe, allt genom krögarens verksamhet. Det finnes ingenting så skönt och godt, att krögarn bäfvar för att förstöra och vanhelga det. Krogen omskapar goda fäder och husbönder så, att de ej ens blifva såsom människor.

På krogen blir det slut med sonens naturliga kärlek till sina föräldrar, och döttrarne blifva mera hänsynslösa än sjelfva Tullia. Krögarna lyckas icke blott att bedära, nej genom det gift de utskänka döda de tusentals människor hvarje år. O, hvilka floder af tårar, och huru mycken smärta och jemmer frampressas ej ur deras bröst, hvilkas stöd samt tröst och glädje de döde en gång varit, innan de föllo offer för lasten! I från den ena ändan af landet till den andra ropar man högljudt till krögarna, att de måtte höra upp med sin rörelse. Men de fortfara med sin handel, trotsa öppet och ropa blott kör på! kör på! Från talarestolen höjes rösten emot den, från predikstolen likaledes; fängelserna hota de olyckliga, hvilka falla som offer för lasten. Krögarna säga att allt det der är på sin plats, stryka på foten för samhallets mäktige och ropa sitt kör på! kör på!!

»Ä' vi fria?»

U ngefär tvenne år efter det slafvarnes frihet blifvit offentligt kungjord i Amerika, reste en dam från de norra staterna ned till södern. Hon kom under resan att för en natt taga in uti ett litet värdshus, som låg så aflägsset från den väg resande oftast brukade taga, att det var en sällsynthet att se någon sådan der. Medan hon väntade på aftonmåltiden, blef hon anvisad att stiga in uti ett rum, som var fullt af dam och spindelväf samt såg ut som det ej blifvit sopadt eller rengjordt på årtal. Damen begärde, att någon skulle komma in och passa upp henne och man skickade in till henne en gammal, ful negerkvinna, som hvarken tycktes kunna tala eller svara; med ett ord, hela hennes sätt visade den ytterligaste slöhet och likgiltighet. Då damen en liten stund åsett hennes senfärdighet, utbrast hon:

»Hör du, jag är norr ifrån, och är ej van att se sådant här. Nu vet du ju, att vi hafva befriat ditt folk ifrån trældomen och gjort eder fria och jag tycker att I derföre borden försöka att ställa litet i ordning för oss, då vi komma ned ibland eder. Försök om du ej kan städa upp det här rummet litet, medan jag går ned till aftonmåltiden.»

Sedan damen sagt detta, lemnade hon rummet. Hon återvände efter en timmes förlopp och fann till sin stora förvåning, huru allt var ordnad, putsadt och som det borde vara. Men ännu mer förvånad blef hon öfver den förvandling, som den gamla syntes hafva undergått. Lif och kraft uppenbarade sig i hvarje muskel och i hvarje rörelse. Hennes blick var liflig. Hon såg ut att hafva blifvit en annan människa. Damen började tacka henne för den förändring hon hade åvägbragt med rummet, men kvinnan afbröt henne med att allvarsamt fråga:

»Ä, go'a frua, ä' vi fria?»

»Ja, det kunnen I vara säkra på.»

»Ä frua säker på de?» frågade hon mycket häftigt.

Ja, visst är jag säker på det», svarade damen, »vet du icke om det ännu?»

»De ä' bra», sade kvinnan, »vi hörde nok språkas om att vi va' fria, ä vi fråga' husbon', ä han sa' att vi inte' va', ä då va' vi rädda för ä gå ifrån. Ä så fick vi höra talas om'et igen, att vi skulle vara fria, ä då gick vi te' en öfverste ä frågte, om de va' så att vi va' fria, men han sa' att de va' bäst att vi stanna' kvar hos vår gamle husbon'. Ä så prata folk te' ä ifrån. Iblan' tror vi att vi ä' fria, ä iblan' tänker vi att vi inte ä' de'. Men om frua' ä' säker på att vi ä' fria, så tala om alltihop.»

Damen gjorde sig också det besväret att omtala huru saken hängde ihop. Hon berättade för henne om kriget, huru nordstaternas armé hade segrat, och huru Abraham Lincoln hade offentligen utropat deras frihet så att negererna nu verkligt vore fria.

Den gamla slafvinnan lyssnade med den spändaste uppmärksamhet till damens berättelse. Den var en god nyhet för henne, och hon trodde densamma. Då damen slutat sin berättelse, gick kvinnan ut ur rummet med en min, som tillkännagaf att hon ansåg sig vara oberoende och sjelfständig. I detsamma hon gick yttrade hon:

»Ja' ä' då fri; ja' ä' då inte' tvungen att tjena hos den gamle husbon' länger.»

Nu hade hon äntligen återfått sin frihet, och hon hade fått den igenom tron. Regeringen hade skänkt henne den långt förut, men det var till ingen nytta för henne, ty hon hade ej trott regeringens försäkran. Den goda tidningen hade ej gagnat henne förut, ty hon hade ej omfattat densamma med tron. Men nu trodde hon, och emedan hon trodde, var hon fri. Och hon trodde ej, emedan hon undergått någon förändring, ej heller på grund af några känslor och rörelser inom henne, utan emedan hon höll en annans ord för sanna, då den framförde frihetens glada budskap till henne.

Behöfva vi här göra någon tillämpning? Gud har förklarat oss fria, och det mer än hundrade gånger. Herren säger: »genom honom (Jesus) varder eder förkunnad syndernas förlåtelse; och af allo der I icke med kunden rättfärdige varda uti Mose lag; men hvilken som tror på denna, han varder rättfärdigad» (Ag. 13: 38). Om och om igen hafven I hört detta budskap. Söndag efter söndag har det nått edra öron. Du har ej kunnat läsa din bibel, utan att stöta på det der. Men har du äfven trott det? Är du i ditt medvetande fri?

Träffande svar.

En tanklös, ung man, som stadd på resa medföljde en postvagn, roade sig under tiden med att förlöjliga de heliga skrifterna. Han sade, att det var omöjligt för en yngling, sådan som David, att med en sten fälla en jätte till jorden. Och han vände sig till en af resällskapet, en ledamot af en kristlig förening, i förväntan att denne skulle gifva bifall till hans anmärkning. Denna hade förut suttit tyst för sig själf i ett hörn af vagnen, men nu svarade han, »jag tror verkligt ej att det var så omöjligt, helst om filistéen hade så klen hufvud som du har.» Detta svar bragte smädaren till tystnad.

Den lycklige fången.

För omkring tvåhundra år sedan stod det utanför fängelsemuren i den lilla engelska staden Bedford en man med ett behagligt yttre och af en stor, reslig växt. Han sålde en sort taggiga spetsar. I trakten omkring kände man honom mycket väl och i mängden by hade han utöfvat sitt handverk som kittelflickare.

Fördom var han den förnämste vid alla lekar och upptåg, han var en djerf och oförskräckt sälle, som hvarken fruktade Gud ej heller hade försyn för någon människa. Men det kom en dag, då all hans egen kraft lemnade honom, och han stod som en fattig syndare, darrande och bäfvande inför sin Skapare. Sedan trädde han in på en annan bana, och med ett förändrat hjerta började han att lefva ett nytt lif; han blef ett evangelii sändebud. Hans namn var *John Bunyan*.

Det var emedan han predikade Kristus, som han blef förföljd. Genom Guds nåd hade han blifvit lyftad ur syndens och lastens djup och frälsad från förderfvet, och i enkla, hvardagliga ordalag hade han för sina granar omtalat denna frälsning. Och Gud, som ej har anseende till personer utan gifver sina gåfvor hvem han vill, gjorde honom till en nyttig människa och ledde många att lyssna till Bunyans tal. Men på den tiden egde man ej samma frihet att predika evangelium som nu, och han blef snart inkallad för magistraten för att stå till ansvars för sitt tilltag. Han sattes i fängelse, men blef mer än en gång tillbjuden att få slippa lös, med det vilkor att han ej skulle predika, utan hålla sig tyst och stilla, men så fullt var hans hjerta af kärlek till Frälsaren, att han ej kunde svara annorlunda än, »om I släppen mig lös ur fängelset i dag, så skall jag predika i morgon.»

Han hade flere barn och bland dem en dotter som var blind och henne älskade han synnerligen ömt. Han kunde icke tåla, sade han, det vinden blåste på henne, och nu måste hon lida hunger och köld; hon måste tigga; och hon blef slagen och illa behandlad; »ja» tillade han, »nu måste jag tåla det, jag måste.» Då han låg i fängelset, kunde han ej med sitt förre yrke bidraga något till familjens uppehälle, utan han lärde sig att förfärdiga långa,

taggiga spetsar, af hvilka han sålde tusentals till småkrämare.

År efter år förflöto och Bunyan hölls fortfarande i fängelse. Men huru stor denna pröfning än var, dukade han dock ej under för densamma. På samma gång han arbetade med sina händer, tog han äfven tillfället i akt att undervisa sina medfångna och afskilde några bland dem till en liten församling, hvars pastor han blef. Men han hade ännu en annan sysselsättning. I fängelset började han nämligen skriva sin »Kristens resa», en bok som

dessa människor att göra med mig; för egen del har jag fått nåd att med tålmod fördraga dessa lidanden.»

När Bunyan slutligen frigafs, fortsatte han sin verksamhet med mycken nit och iver. Han afled i en ålder af sextio år, älskad och hedrad af de församlingar han tjenat i evangelium. Och han har efterlemnadt icke blott en mängd verk, fulla af visdom och christlig erfarenhet, utan äfven exemplet af ett lif, som visar huru sann gudaktighet kan upphöja äfven den ringaste ställning i lifvet och förvandla den lågaste koja, ja, själfva cellen i ett fängelse till ett fröjdens palats.

Den lycklige fången.

gjort hans namn beryktadt öfver hela världen. Hans mörka cell var upplyst af härliga syner; för honom var den icke som det djupa fängelset i »Förtviflans slott»; han egde löftenas nyckel, och vandrade till de »Ljusliga bergen», derifrån hans ögon fängade något af glansen från den i fjerran belägna »Gyldene porten», igenom hvilken han skulle ingå i en evig frihet. »Jag blef kastad i fängelse», skriver han, »och der har jag nu legat hela tolf åren, under väntan att se hvad Gud skall tillåta

mer magt påliggande, att man undervisar det uppväxande släktet i evangelii sanningar, och desse skola sedan blifva medel i Guds hand att bringa ordets pånyttfödande och hugsvalande sanningar till de äldre. Det är verkligen rörande, att höra mödrar, som försöka att sjunga de sånger, deras barn lärt i våra skolor, eller att lyssna till unga flickor, som då de vandra genom gatorna, sjunga sånger till Guds och Lammets pris.

Bildningen i Spanien.

Det är nogsam bekant, att den allmänna bildningen i Spanien står på en mycket låg ståndpunkt. Der fins blott inemot två och en half millioner bland männen och sjuhundra tusen bland kvinnorna som kunna både läsa och skriva. Omkring sjuhundra tusen män och kvinnor kunna läsa men icke skriva, så att nära tolf millioner af landets inbyggare kunna hvarken läsa eller skriva.

Ibland 71,521 invånare, i en af de mest upplysta städer i Spanien, fans enligt uppgifter från 1860 blott 34,565 personer, som kunde både läsa och skriva. 3,122 kunde läsa men icke skriva, hvadan alltså nära hälften af befolkningen, eller 33,834, hvarken kunde läsa eller skriva. Är det väl då något under, att den katolska läran har sådant välde öfver de okunniga massorna? Och vågar man ej draga den slutsatsen, att om folket någonsin skall omfatta evangelium, så måste det först läras att läsa Guds ord? Jag fruktar, att man ej kan uträtta mycket bland de uppvoxna, och då blir det följaktligen så mycket

"Den har lagt grunden till min lycka."

»För några år sedan bjöd egaren af ett större säteri några bland sina vänner till sig. Efter middagen språkade man om både det ena och andra, som tilldrog sig der på trakten, och ibland annat vände sig samtalet äfven omkring en ny slags lära, som predikades derstädes. Somliga af sällskapet talade mycket illa om den och lade dess bekännare, hvilka de kallade »läsare», en hel mängd fel till last. Men värden förbjöd dem att tala illa om den »nya» läran, »ty», sade han, »ehuru jag ej hör till det der folket, så kan jag dock ej tåla att man talar illa om dem, ty de hafva ändå skapat min lycka.»

»Skapat din lycka», utbrusto flere af sällskapet, med förvåning, »huru har det gått till?»

»Jo, mina herrar, svarade han, »de hafva verkligen lagt grunden till min lycka; och om jag får taga herrarnes uppmärksamhet i anspråk för ett par minuter, så skall jag berätta huru det har gått till.»

»När jag först kom hit på trakten, satte jag upp en fabrik härstädes, men fick de oreglerigaste och vildaste sällar, man kan tänka sig, till arbetare. De ville blott göra, hvad de sjelfva behagade. Drinkare voro de och lata dertill, så att jag kunde aldrig med bestämdhet påräkna deras närvaro vid arbetet, och då jag behöfde dem som bäst, kunde jag vara säker på, att de voro borta. De hvarken fruktade Gud, ej heller hade de försyn för någon människa. De gjorde mig verkligen hufvudbry och voro en ständig orsak till förgärlighet samt tillfogade mig många förluster af både tid och penningar. Men jag kunde ej få några andra och var följaktligen tvungen att behålla dem.»

»En gång då jag var borta från hemmet några dagar tilldrog sig dock en besynnerlig händelse. En utaf dagarne kommer det en liten man dit. Han var klädd i en svart rock och erbjöd sig att predika för arbetarne vid fabriken. Men de skrattade blott och drefvo gylkel med honom; och sedan började de rådslå med hvarandra, hvad de skulle företaga sig med mannen. Somliga ville slå och köra bort honom, några föreslogo att man skulle doppa honom i en dam, andra att misshandla honom på något annat vis. Slutligen kom en fram

med det förslaget, att man borde höra honom först. Det voro de alla med om, ledde honom upp på en trappa, och ställde sig rundt omkring för att höra hvad han hade att förkunna. Hvad han sade vet jag ej, men nog af, då han slutat, hade de fått helt andra tankar om honom än förut. Det blef nu ej mera fråga om att slå och doppa honom, utan i stället visade de honom all vördnad och tacksamhet samt bådö honom på det enträgnaste, att han skulle komma tillbaka och predika för dem igen.

hålla hästen åt mig, och då han hörde mig svärja, tog han vördnadsfullt af sig mössan och fäste min uppmärksamhet på ett plakat, som var fästadt på en af dörrarne. Och herrarne kunna föreställa sig min förvåning, då jag läste plakatet och fann att der stod några regler, som arbetarne sjelfve satt upp för att autständighet och ett godt uppförande skulle komma att råda ibland dem. Till dessa regler voro äfven fogade några stadganden, som bestämde vissa böter, hvilka den skulle erlægga, som öfverträdde dem. Jag såg att de som försummade arbetet, de som öfverlastade sig o. s. v. skulle plikta; slutligen fans der äfven ett stadgande, som dömde enhver, som svor, till 50 öres plikt för hvarje ed. »Rätt så», sade jag, glad öfver det jag såg och hörde, »att svärja är en ful vana, och om arbetarne gifva femtio öre i plikt, så skall jag gifva två kronor och femtio öre. Jag pliktade genast mina två och femtio och slutade upp att svärja. Det är en ful vana, och jag hörde ej af någon svordom ibland arbetarne sedermera.»

»Ifrån den stunden började mina affärer att gå bättre. Mina arbetares ordentliga uppförande och deras punktlighet satte mig i stånd att utvidga min rörelse och att med noggrannhet verkställa alla uppdrag; så har det så småningom gått framåt för mig här i världen. Denna lära har alltså, som jag redan sagt förut, den har grundlagt min lycka. Jag kan därför ej tillåta att någon talar illa om den i min närvaro, ty då måste jag taga den i försvar.»

De närvarande kunde ej annat än tro hvad deras värd berättade, men de bekände, att de ej förstodo saken. Och det var ju icke underligt ty »den naturliga människan förnimmer intet af det som Guds Ande tillhör, ty det är henne en galenskap, och hon kan icke begripa, ty det måste andligen dömas.» Sann religion är någonting invärtes i människan, det är ett verk af den Helige Ande, som omvänder själen, vänder den ifrån synd till rättfärdighet och gör den helig, fridsam, ren och kysk. Detta är »Guds rike invärtes» uti oss. Och detta rike upprättas uti oss, då vi tro på Herren Jesus såsom vår rättfärdighet. Denna religion, denna lära är det som kan läka alla själens sår, och den allena kan afhjälpa det onda här i världen, och om den vunnit inträde i

VÅREN.

*Nu efter vinter och snö
Börja de slumrande frö,
Som legat kear uti jorden
Scälla och kvickna och gro.
Scalorna bygga sitt bo,
Lammen de leka bland hjorden.*

*Grön synes telning och strå,
Frukträden blommande stå,
Sippor och liljor sig visa.
Klädd är naturen som brud,
Shön i sin härliga skrud
Söker den Skaparen prisa.*

*Shall då väl menskan som här
Syndat mot Herren, men är
Frälst ifrån synden och nöden,
Tiga med lofsångens ljud,
Aldrig förhårliga Gud?
O, head hon liknar då döden!*

Detta lofvade han och fortsatte med besöken så länge, att han slutligen genom sina predikningar fick magt med dessa vilda och ohyfsade människor, och deras uppförande blef helt anorlunda än förut.

»Allt detta hade tilldragit sig, medan jag var borta. Då jag kom tillbaka, red jag fram till porten, men som ingen var till hands att taga emot hästen, började jag svärja som vanligt. En af förmännen för arbetsfolket, hvilken emellertid sett att jag kommit, sprang fram för att

pat, ty det måste andligen dömas.» Sann religion är någonting invärtes i människan, det är ett verk af den Helige Ande, som omvänder själen, vänder den ifrån synd till rättfärdighet och gör den helig, fridsam, ren och kysk. Detta är »Guds rike invärtes» uti oss. Och detta rike upprättas uti oss, då vi tro på Herren Jesus såsom vår rättfärdighet. Denna religion, denna lära är det som kan läka alla själens sår, och den allena kan afhjälpa det onda här i världen, och om den vunnit inträde i

alla land och stadfastades i hvarje hjerta, så skulle paradiset frid åter komma till vår jord.

Bibeltext belyst genom berättelse.

»En rättfärdig mans bön förmår mycket der hon allvar är», Jak. 5: 16.

Det berättas, att då John Hall hade låtit trycka en stor mängd af sin lilla bok, »En syndares vän», så gick han omkring och lemnade exemplar af densamma i handelsbodarna och i arbetarnes hem samt fäste ett stort antal på lämpliga ställen utmed vägarne. »Men», säger han, »jag bad alltid till Gud, då jag lemnade dem ifrån mig.» Männe ej just häri orsaken till den lilla bokens framgång ligger förborgad.

Reseminnen från Dalsland.

Bref från N.

Forts. från n:o 3.

tilla tigande gingo vi, jag och gossen, bredvid hvarandra. Himmelen var grå och dyster, och öfver trakten låg en tung dimma, i hvilken bergen och de enstaka skogsdungarne voro insvepta som i en grå mantel.

Jag tänkte på de underliga äfventyr, jag under nattens lopp upplefvat. Jag hade ju, så att säga, stått vid evighetens rand, döden hade ju med sin hand berört mig, men jag var sparad åt lifvet ännu någon tid, men — huru länge? Jag kunde dock ej låta bli att skratta, då jag såg på mina nu visserligen torra, men dock dyga och illa tilltygade kläder, men när jag tänkte på de efterdyningar, som jag möjligen kunde komma att få känna efter ett dylikt gytjebad, så kände jag mig vara i en både ömklig och löjlig belägenhet. För att emellertid få ett samtal i gång och dermed förkorta tiden något, frågade jag gossen, huru gammal han var:

»Tretton år.»

»Och I ären åtta syskon, och du är den äldste; är det icke så?»

»Jo.»

Det är besynnerligt, tänkte jag, hurusom de, hvilka för öfrigt ega litet eller intet, dock ofta äro rika på barn, som de äfven måste släpa och arbeta för, medan de familjer, som äro i goda omständigheter mången gång äro barnlösa. Men det var ju så med Israels barn, då de en gång ledo stor nöd och svårt förtryck, och suckade under träldomens ok i Egypten: de förökades »svärligen», så att egyptierna »voro Israels barnom gramse.»

Jag gjorde min följeslagare ännu ett par frågor, dem han besvarade lika färdigt, som de första. Han var, syntes det mig, föga språkssam. Han hvisslade deremot nästan oafbrutet, hvarvid hans läppar sköto en god tum framom den lilla trubbnäsan, medan den gulhvita luggen hängde honom rakt ned i ansigtet, som han ständigt höll på sida uppåt; sin korta, knubbiga lekamen rodde han fram under ett slags svängande rörelser med bälen. För att fullända teckningen, bör jag tillägga att han var klädd i trasiga blaggarnskläder och på fötterna hade han ett par stora, gamla känger, som tillhörde hans mor. Då vi hade gått omkring en timmes tid, fick jag plötsligen se något, som tilldrog sig min uppmärksamhet. Det var en koja eller jordkula, som hade trenne väggar af jord och sten, den fjerdade utgjordes af hälleberget. »Kalle (så var gossens namn),

hör du, hvad skall det der vara?» frågade jag, pekande på den besynnerliga bostaden. »Hä, de' kan han fälle (väl) se, de' ä dögräfvans Stina, som står der mä en rock på säg (sig); ä, du Stina», tillade han något högre och med en vink åt flickan »kom, får han se va' du ä' för e'.» En liten trasig unge, som stod strax bredvid stugan, hade jag ej varsnat förut. Det var emellertid denna som dragit Kalles blickar till sig.

Jag fick snart reda på, att såväl jordkulan, som flickan tillhörde en dögräfvare, som med sin hustru och några barn bodde i detta eländiga kyffe. De döde hade bokstafigen gifvit honom tak öfver hufvudet, ty de bräder, med hvilka han täckt denna sin bostad, hade han plockat tillsammans efter gamla likkistor, dem han grävt upp ur kyrkogården. Den smuts och det elände, som rädde inom och utom dessa väggar, kan jag ej en gång sätta ned på papperet. Mina ögon och min näsa kunde knapt uthärda de två eller tre minuter jag var inne der. I många andra kojor, uppe i Dalslands skogar och fjällbygder, har jag märkt, om ej ett så ytterligt armod, dock stor fattigdom och mycken okunnighet. Orsakerna härtill hafva redan blifvit omnämnda. Bränvinet torde dock vara en bland de förnämsta. Men som många hafva långt till närmaste plats der laglig försäljning af den för dem så kära drycken eger rum, så hafva lönnkrögare en så mycket bättre afgang. På söndagarne samlas i synnerhet ungdomen, men äfven många af de äldre, der detta för kropp och själ, för helsa och kassa förderliga gift säljes. Dans och kortspel föröka glädjen. Föga eller intet göres af prester och myndigheter för att förekomma detta. En ung studerande, som önskade göra något godt för folket der, reste för ett par år tillbaka dit upp åtskilliga gånger för att om söndagseftermiddagarne och äfven vid några andra tillfällen, då det kunde anses lämpligt, samla folket omkring Guds ord, det han förklarade för dem. Lönnkrögarna, som förut haft folket hos sig, blefvo naturligtvis förbittrade, och en prest, som ansåg dylika sammankomster, der Guds ord betraktades, oändligt mycket farligare än de omnämnda sammankomsterna, som höllos hos krögarna, gjorde sig allt besvär för att varna folket och uppläste från predikstolen för dem det gamla för många år sedan upphäfdade konventikelplakatet, så att ingen mera skulle våga ens att upplåta sina hus för Guds ords predikan. Att de samlades till dans och kortspel samt för att supa och dricka, det ifrade presten ej emot. Skolläraren visade sig synnerligen nitisk uti att bistå prestmannen och påstod bestämdt, att om den unge mannen, som hade sitt hem några mil derifrån, någonsin vågade att visa sig der, skulle han genast häktas och forslas till den kommun, der han var hemma. Att i Guds ord ligger en kraft förborgad, som kan lyfta människan i både lekamligt och andligt hänseende, det förstä ej, och det vilja många ej förstä.

»Men», säger du, »det är ju en vanlig visa hos brefskrifvare, som en och annan gång göra en liten utfart bland allmogen ute på landet, att de blott se och tala om okunnighet och fattigdom hos landtbefolkningen. Och det synes vara dem ett särdeles behagligt ämne att orda om. Deremot de goda anlag och naturliga fallenheter, som man ofta träffar hos vårt lands allmoge, vidröra de högst sällan.» Ja, jag medgifver gerna att denna anmärkning är befogad, och att man hos allmogen ofta finner fallenheter och goda anlag, fastän nedbäddade i okunnighet och ofta äfven i liknöjdhet, det har jag mer en gång försport; och för min egen del finner jag det icke alls ligga

någon förtjenst uti att svälta, då man ingenting har att äta eller uti att frysa, då man hvarken eger hus eller hem eller tillräckligt kläder att skylla sig med. Ofta är fattigdomen en följd af synd och last; mången gång finnas dock andra orsaker.

Att Dalslands folkskolor på flera ställen lemna allt för mycket öfrigt att önska både hvad dugliga lärare och undervisningsmaterial samt hvad passande skollokaler angår, hafva flere redan påpekat. Då jag lemnat dögräfvans bostad, kom jag snart till en bondgård, der en skola fans, och som jag ej hade så synnerligt brådtom, tittade jag in der. I det lilla, något öfver sex fot höga rummet, som blott hade ett enda litet fönster, sutto tretio å fyrtio barn sammanpackade i en luft, som mycket väl öfverensstämde med deras gråa ansigtsfärg och dåsiga utseende. Läraren frågade på vanligt sätt, och svaren afgäfvos i en släpande, öfver all beskrifning sorglig ton. Den stund jag var der meddelades undervisning i naturlära. Alla barnen skulle svara på en gång, men det var egentligen blott en eller två, som svarade på de frågor, som framställdes. Början gjordes med den frågan: »hvad kallas allt det som vi se och förnimma omkring oss?»

»Natu — u — u — ur.»

»Hvem har skapat allt detta?»

»Gu — u — u — ud», o. s. v.

Den glädje och belåtenhet som man i väl inrättade skolor så tydligen läser i både lärares och lärjungars ansigten, voro här förvandlade i ett dystert, sorgligt uttryck. Ingenting gör ett mera pinsamt intryck än att se barn sitta sorgsna och nedstämda vare sig i skolan eller i hemmet. Det var som jag blifvit en ny människa, då jag kom ut ur den kvafva luften i det mörka skolrummet. Här lemnade jag min vägvisare, ty nu var jag ute på stora landsvägen igen, och inom kort fick jag åka med en bonde, som skulle fara till prestgården. Min mening var att stiga af vid närmaste gästgivaregård, låta hemta min nattsäck, som jag dagen förut lemnat kvar i en bondgård, och sedan med skjuts fortsätta resan ett stycke uppåt landet. Denna min plan blef dock afbruten. Medan vi åkte vägen framåt, jag och bonden, kommo vi att samspråka om både ett och annat. Han omtalade huru presten brukade komma flere timmar försent till gudstjensten om söndagarne, emedan han nästan hela söndagsförmiddagen var upptagen med att förtjena pengar genom att skriva efter penninge lån o. s. v. för böndernas räkning. Prosten var nog beskedlig, men det var synd om honom, ty hans söner voro särdeles klen utrustade på hufvudets vägnar, så att ingen af dem hade kunnat bli prest. En var kapten vid Vestgöta Dals eller något annat regemente; de andre visste han ingenting om, undantagandes den yngste, som fadern måst sätta i lära att bli doktor, ty äfven denne hade för dåligt hufvud för att blifva prest, mente min vän. Prosten var sjuklig, så att han ej alla söndagar kunde predika, utan en student, som lemnade undervisning åt tvenne af prestens dottersöner, hjälpte honom emellanåt dermed. Då han händelsevis kom att nämna studentens namn, fick jag höra, att det var en bland mina forne skolkamrater, hvadan jag beslöt att följa med fram till prestgården och helsa på. Det var mig oväntadt, att träffa någon vän och bekant, då jag reste långt inuti en så aflägsen landsbygd. Då jag hunnit till prestgården och kommit inom grinden, mötte jag genast presten i sällskap med sin hund, som visade mig tänderna och murrade som åt en landstrykare. Prosten med ett skinande fullmänsansigte, som alls icke antydde någon sjuklighet, bevärdigade mig med

en sned blick. »Här är man stel och ovetvig som i sjelfva penningefurstarnes stad, Göteborg», tänkte jag, men klef dock modigt på, tills jag kom upp i förstugan till den stora och vackra byggnaden. Jag knackade på dörren till venster. En temligen bedagad dam tittade ut, men tycktes ej märka min vördnadsfulla helsning, utan nickade blott hastigt åt dörren midtemot till höger: »gå in der», hvar efter hon drog sig tillbaka och stängde dörren, innan jag hann säga ett enda ord. Jag undrade hvarför hon så hastigt slöt igen dörren om sig, men gick enligt anvisning in till höger och kom i köket, der min näsa genast trakterades af en för mig mycket angenäm lukt af stekt kött, ty sanningen att säga, min mage började verkligen blifva något upprorisk, så att en god middag skulle alls icke blifva ovälkommen. Emellertid förstod jag nu, att mina gytjiga kläder voro skulden till, att jag så med ens blef visad till köket: förmodligen tänkte den damen, som visade mig dit, att jag var en skräddare gesäll eller något dylikt. »Som man är klädd, så blir man hädd», det fick jag nog märka, ty äfven sedan jag framfört mitt ärende att få tala med magister H. till hushållsmamsellen, som röd och blossande stod der i spisen bland grytor och kastruller, fick jag knapt svar en gång. En piga fick tillsägelse att sätta en stol närmast dörren, der jag fick sätta mig om jag ville. Tvenne gånger måste jag säga till, innan någon brydde sig om att gifva bud till »magistern.» Denne kom dock slutligen ned med ett par synglas på näsan, och det tjocka, yfviga håret stod rätt upp och ned.

»God dag, bror.»

»God dag, bror.»

»Hur har du kommit hit upp på Dal? Och hur du ser ut se'n! Kom med upp! hur i all världen kom du in i köket? kom upp, kom upp med mig»; dessa och flera andra frågor och utrop strömmade från honom i ett enda andedrag, och jag fick knapt någon tid att svara på en fråga, innan han kommit fram med ett halft dussin andra. Jag gjorde emellertid i största korthet reda för huru sakerna stodo och vidare hinner jag ej att skriva nu.

Forts.

Mörker och ljus.

Julafonen kom med en skarp bitande köld, och vinden tjöt i knutarne, så som december vinden alltid gör. Med vild fart stötte blåsten emot fönstret till ett eländigt kyffe, som låg på en af hufvudstadens smalaste gränder, och den trängde sig in genom de spräckta fönsterrutorna, så att den stackars kvinnan, som satt bredvid kvarlefvarna af en slocknad eld, svepte sin tunna sjal tätare omkring sig och skälde af kylan i hvarje lem. Der satt hon i den glada julkvällen, då hundratals hem strålade af ljus och glädje; der i den kalla och otrefliga kammaren satt hon, utan att hafva någon ting att stilla sin hunger med och nästan ingenting att värma sig vid, samt väntade på att snart få höra steg af någon, som då den kom, blott skulle bringa ännu mera elände för hennes fattiga, beklämda hjerta.

Vi hafva här återigen den gamla, gamla historien — om en hjälplös, af en tärande sorg hemsökt maka i en drinkares hem. Ja, hennes sorg var verkligen *tärande*, och hvem som såg henne, kunde lätt märka att hon snart skulle befinna sig der, hvarst hon ej behöfde »frukta för dem som dräpa kroppen och hafva dock icke magt att dräpa själen.» Stackars Maria! hon var mycket sjuk denna afton; ja för mycket sjuk för att kunna arbeta på sin

sömnad, som hon eljest höll på med ifrån morgon till afton. Hon lutade sitt hufvud emot hauden och böjde det framåt mot eldstaden, under det hon lät sina tankar ila tillbaka till flydda tider; de stannade vid forna, lyckligare julaftnar, som hon för icke rätt så många år sedan upplefvat. — Det var icke mer än sex år sedan hon tillbringade den sista julaftonen i sina föräldrars hem. Hon var då tillsammans med sina älskade föräldrar och syskon, och alla voro då så förtjusta i »Maria»; hon erinrade sig ljulljusen, den muntra brasan, julkakorna samt vänners och bekantas hjertliga helsningar, och dessa lyckliga dagar börjades med att tillbedja och dyrka honom som är »Fridsfursten.» Kunde allt detta vara en dröm, eller hade det i sjelfva verket funnits en tid, då Maria lefvat i ett lyckligt hem, der man sörjt för henne och gifvit henne ordentliga kläder. Ja, under hennes förflutna lif hade det funnits en sådan tid, och, prisad vare Gud, i det kommande skulle hon finna en ännu högre lycka. Midt ibland alla dessa hennes bekymmersamma tankar uppstego äfven erinringar om »Fadrens hus» och »de många boningarne» och då Maria tänkte på huru som Gud lofvat att aftorka alla tårar, så föllo de som ett regn ned öfver hennes magra händer.

Sålunda bragte den glada julaftonen äfven till denna lidande det glada budskapet om »frid på jorden.» Den bragte henne den goda tidningen, att hennes Frälsare hade kommit för många år sedan, och hon »hade kallat hans namn Jesus», emedan han hade frälst henne ifrån hennes synder. Men, o, hon hade i sitt lif tagit ett viktigt steg utan sin Frälsares ledning, och nu måste hon lida följderna af att hon gift sig med Johan L., som hon visste ej var någon sann kristen. Hon hade under de följande åren af sorg och pröfningar vandrat i ödmjukhet inför Gud, ty hon insåg att hennes lidande voro en följd af hennes egen dårskap, och alltid märkte hon, att en osynlig kraft uppehöll henne, äfven i de mörkaste stunderna af hennes lif. Johan L. förde icke något ostadigt eller utsväfvande lefnadssätt vid den tiden de trädde i äktenskap; och han egde en god karaktär i den ställning han var, såsom betjent åt en herreman, som bodde i samma by som Marias föräldrar, och sällan tog han sig ett glas för mycket, ehuru det kunde hända vid något tillfälle. Han var ingen gudfruktig man, och Marias fader var ofta bekymrad i sitt sinne öfver dotterns val.

»Jag fruktar, min Maria, att du begår ett felsteg denna gången» sade hennes fader. »Allt i Herrens Jesu namn, det är den regel som bibeln gifver sådana som dig.» Men Maria var intagen af den föreställningen, som dårat så många, hon trodde att hon skulle kunna vinna Johans hjerta för Herren Jesus, så att han skulle älska Frälsaren så som hon; och under tårar och snyftningar framlade hon detta för sin fader. Den äldrige Jakob Bruce smekte med sin gamla hand ömt det vackra hufvudet, som var nedböjdt framför honom och sade högtidligt: »jag hoppas det skall ske så, mitt barn, men jag anar någonting annat; min välsignelse har du i alla fall, ty du har varit ett snällt barn.»

Och det var en tröst för Maria, att hennes fader aldrig fick se sina aningar slå in. Han lefde blott några månader efter bröllopet, och modern följde honom snart efter till den lugna hvilan i en kyrkogård utanför byn. Ungefär ett år efteråt kom en af Johans gamla kamrater på besök i sin födelseby. Han vistades eljest i hufvudstaden. Och igenom sina föreställningar lyckades han öfvertala Johan, så att han beslöt att försöka sin lycka i den stora staden. Och detta beslut fattade han, trots

hans hustru allvarligt bad honom att afstå derifrån; hon skulle ju nödgas att utbyta sitt vackra, landtliga hem i sin födelsebygd mot ett par mörka, otrefliga rum i någon af hufvudstadens gränder. Ej mera skulle hon få glädjas åt fogelsången eller åt de vackra blommorna på ången; men då familjen snart ökades med ett litet barn, kände Maria sig tillfredsställd, emedan dess joller var solsen och musik nog för Marias hjerta.

Hon försökte alltid att hoppas det bästa om Johan. Han kom ej mera hem ordentligt om aftnarne, och då han sent omsider återvände, kom han ofta med ett rödbrusigt ansigte, och hans gång var osäker, hvilket allt antydde början till det blifvande eländet, och det var numera svårt för henne att öfvertala honom att göra sig sällskap till gudstjensten om söndagarne. Hon ville dock göra hemmet så treffligt som möjligt för honom och se om ej det skulle hafva ett godt inflytande på honom; och deras lille gosse sedan! o, hon var säker på, att fadren skulle stanna hemma och leka med honom, blott han blefve litet större och kunde visa mera uppmärksamhet.

Stackars Maria! hon hade i likhet med så många andra sörjande kvinnor måst lemna alla sina förhoppningar, den ena efter den andra; hon hade fått lära, att då kärleken till starka drycker tager rum i hjertat, så tränger den ut kärleken till maka och barn samt hus och hem. Hon hade aldrig kunnat tänka att något sådant skulle inträffa, och Johan hade icke sjelf tänkt det ens, men det gick så småningom, steg för steg, tills han blef en *drinkare*. När detta blifvit sagdt om honom behöfver man ej att tillägga det han blef försumlig, lat, grym och elak. Emedan han förstod sig på att sköta och rykta hästar, hade han strax han hade kommit till hufvudstaden fått sig en bra plats som stalldräng, men denna tjänst hade han förlorat och under flere veckor före julen, då vår berättelse börjar, hade hans förtjenst varit så obetydlig, att all hustruns flit och färdighet togos i anspråk för att hålla hungern utanför tröskeln.

Och nu kände hon, att det ej kunde dröja så länge, innan hon blefve oförmögen till att arbeta. Hennes andedragt var kort och hastig, der hon satt ensam i kylan, och hennes ihålliga hostande hördes så hemskt i den ödsliga bostaden. Hon förstod mycket väl, hvad det innebar: att hon snart i grafven skulle räddas från allt detta elände, och för sin egen del var hon glad, o, så glad der öfver! det skulle blifva ett öfver all beskrifning härligt byte, att få lema detta tränga rum och flytta in i den stora Konungens stad. Men hennes barn! detta var det enda jordiska band, som ej kunde slitas utan stor smärta. Hennes lille Jakob — hvem skulle väl värda sig om honom, och lära honom att komma till henne i himmelen?

Just i det samma vaknade han och afbröt hennes sorgliga funderingar — »Mamma, hvar är mamma? Jakob fryser så.»

Med vacklande steg gick hon tvärtöfver golfvet och tog den lille i sina armar och bar honom dit, der elden förut hade funnits. Skälfvande af kölden satte hon sig ned med gossen på sitt knä och sökte att värma honom med att sluta honom närmare till sig samt svepte sjalen omkring både sig och gossen. Gossen satt stilla och syntes nöjd öfver att vara i sin moders armar, ehuru man nog kunde märka i hans lilla ansigte, att han plågades af kylan. Sakta frågade han: »när kommer pappa hem, säg mamma?»

»Åh, han kommer nog snart, Jakob lille», svarade modern, och hon försökte att tala i en uppmuntrande ton, men det ville ej lyckas, och gossens uppmärksamma öra märkte allt

för väl, att det var en inre fruktan, som gjorde hennes röst så sväfvande.

»Jag tror, att han skall komma hem tidigt i afton.»

»Tror du det, du lille hjertunge», och hon slöt sin skatt ännu fastare i sina armar, men det fanns intet uttryck af hopp i hennes tal.

»Ja, mamma, du skall få se, att pappa kommer hem ordentligt i afton, emedan det är julafton, och han lofvade mig att icke gå och dricka, och innan han gick ut i middags knöt jag en trådsände om hans finger, för att han skulle komma i håg det.»

En trådsände! knuten omkring faders finger af barnets tillitsfulla hand. Skulle icke den trådsändan för hans bättre känslor ha varit som en boja af jern, hvilken åtminstone för den gången borde hafva afhållit honom från lasten. O, hans ömmare och bättre känslor, de voro redan dödade och öfvermannade af dryckenskapens onde ande, så att den smala ringen omkring hans finger var för honom blott en trådsände och ingenting annat; och sålunda kom han ej ihåg, att han icke skulle dricka sig drucken, utan kom äfven på sjelfva julaftonen raglande till sitt hem samt utöste förskräckliga eder och förbannelser och utbrast i hotelser mot sin snart döende maka och sitt i sina förhoppningar svikna barn.

Men vi vilja ej beskrifva detta uppträde; våra läsare skulle helt säkert icke tacka oss för att vi målade ännu en mörk tafla af det menliga eländet; vi återvända därför till modern och hennes lille gosse, medan de ensamma sitta och samtala med hvarandra på denna minnesvärda julafton.

Det var omkring kl. 10 på aftonen; tystnaden omkring dem afbröts plötsligt af toner, som från afstånd banade sig väg till deras öron. Sängen växte och tilltog i styrka, klart och tydligt förnummos dess ljud.

»Mamma, är det änglarne?» frågade Jakob med sakta röst.

»Nej, mitt snälla barn, det är människor, de sjunga en julsalm, som jag mången gång sjöng, då jag var barn; men lika visst som Gud sände änglarne till Bethlehems nejder, har han äfven skickat oss denna sängen. Den är som ett budskap, sändt ifrån himmelen för att trösta oss i vår nöd. Sängen fortfor och då modern och barnet lyssnade, kunde de höra dessa orden.

*»Jerusalem höf upp din röst!
Och, dotter Zion, fatta tröst!
Din konung kommer, och hans hand
Skall råda öfver alla land.*

*En sanningens och nådens tolk,
Till världens konungar och folk
Han kommer: frid hans helning är,
Och kärleken hans spira bär.*

*Ett salighetens sändebud
Till jordens barn, från jordens Gud,
Han kommer: hoppet föregår,
Och glädjen följer i hans spår.»*

Tårarne strömmade ifrån Marias ögon, då sängen slutade, men misströstans tyngd hade fallit från hennes hjerta. Han som en gång var ett barn skulle sörja för hennes gosse, och fastän hon snart skulle komma att lemna honom, skulle lille Jakob dock icke blifva utan en vän.

»Jakob», sade hon, och hållande hans lilla ansigte emellan sina händer, vände hon det emot sig, så att hennes kärleks fulla blick helt och hållet bestrålade det, »mitt snälla barn, jag skall snart gå till himmelen; vill du blifva en snäll gosse, så skall Jesus taga dig hem till sig, så att du får träffa mamma deruppe?»

»Ja, jag vill bli snäll, mamma», sade gossen undrande. Han var blott fem år gammal,

och ehuru han, så att säga, brådmognat i nödens skola, kunde han dock ej förstå mycket af det hans moder sade; dessutom voro hans tankar upptagna af sängen, som han hade hört, och nog trodde han, att Guds änglar hade haft någonting att göra med den, det var ej annat möjligt.

»Upprepa de vackra orden, mamma, de orden som de snälla människorna sade just nu», och Maria valde den vers af psalmen som hon tyckte passade bäst, och denna läste hon gång efter annan, och det dröjde ej länge innan Jakob låg i djup sömn, slutet i sin moders armar. Då böjde äfven modern sitt hufvud och bad till Gud, så som endast en döende moder kan bedja för det barn, som är det enda hon efterlemnar, hvilket är dyrt för hennes hjerta.

Hon skulle snart gå till en bättre värld, och hon bad, att Herren i himmelen måtte vaka öfver hennes barn och bevara det för alla de faror, som det var utsatt för i denna syndens värld. Hon bad att Herren på något sätt skulle frälsa hennes gosse, så att hon finge träffa honom i himmelen till sist. Och ehuru hon spratt till af rädsla, då hon omsider hörde sin druckne mans steg utanför dörren, så åter-

vände hon dock från böneungänget med Gud till den sorgliga verkligheten i sitt lif med ett uttryck af lugn i sitt ansigte, och oron i hennes inre hade lagt sig. Hennes hopp hade ett säkrare fäste, än att det skulle rubbas af några stormar härnere.

Fjorton dagar efteråt stultade Johan hem en afton, han var nyktrare än vanligt, men han var förtretad och vid dåligt lynne. Han hade ej förtjenat så pass att han kunnat förskaffa sig ett rus, och ingen bland hans kamrater hade velat »bestå» något, och skänkjungfrun på »Knuten» hade ej låtit honom få mera än ett enda glas bränvin. »Hans räkning var stor nog», menade hon, »och ingen annan än en sådan godhjärtad människa som hon skulle lemnat ut på kredit så lång tid åt en sådan dagdrifvare, som ej hade någon stadig sysselsättning, och som hvar man visste lät sin hustru och sitt barn lida hunger och nöd.»

Johan var van vid, att man så der rätt fram sade sina tankar, men det förargade honom likväl, och som vi nämnde, återvände han hem vid elakt lynne, och han hade beslutat, att så snart han kom hem, skulle han kräva ut

hämnden på sin stackars, värnlösa hustru. Han öppnade dörren häftigt och såg sig omkring i rummet efter den magra gestalt, som alltid brukade sitta nedhukad vid eldstaden, ty huru sjuk hon än var, brukade hon dock alltid sitta uppe tills han hade kommit hem. I afton satt hon dock icke uppe, och i det han mumlade en ed, tog han ett par långa steg till den usla bädden. Hon låg der; det sofvande barnets hand höll hon i sin. Och hon sof äfven — en sömn, hvarur inga eder och förbannelser kunde väcka henne. Böj dig ned, Johan, och rör vid hennes kalla ansigte; ditt offer har flytt i från sin »plågare», »den trötta har fått gå in i hvilau.»

All den menklighet som fanns kvar i Johans förderfvade natur uppreste sig emot honom och anklagade honom nu vid åsynen af den döda maken. Han hade misshandlat, ja, dödat den kvinna, som förtrott sig åt honom och kallat honom sin make, och som han inför Gud lofvade att älska och värda i nöd och lust. Men den ånger som nu slog honom, så att han med ett skri af smärta kastade sig till golvet, den kom som vanligt försent. Han kunde hvarken framkalla ett enda småleende på det ansigte, som genom hans försummelse förlorat sin skönhet, ej heller bringa ett enda fröjdesämne till det hjerta, som hans hårda ord och svåra betende hade fyllt med sorg och jämmer.

Det vore önskligt om denna berättelse kunde tränga till hjertat på någon läsare, som måhända håller på att träda i Johan L.—s fotspår, men som aldrig tänker låta dryckenskapen blifva Herre öfver sig, såsom den blef öfver Johan. O, tag dig i akt! om du i än så ringa mån gifver efter för frestelsen, så vet du ej hvart denna eftergifvenhet skall leda. Att den ej leder till något godt, derom kan du vara viss; kanske att det redan gått så långt, att du ej bryr dig om hemmet samt är likgiltig för dina barns och din makas lycka och välbefinnande, och detta är redan början till många sorger. Gå på litet längre, lät den dåliga vanan få litet mera magt öfver dig, som den nog får, och du skall sedan knappast kunna gå förbi krogen till ditt arbete; sedan skall du snart få se din hustru utmerglad och med förgråtna ögon samt dina barn gå illa både klädda och födda, men då bekommer det dig ingenting. Dyre vän, jag beder dig allvarligt att genast vända om igen, och bed Gud, att han hjälper dig, så att du blir en nykter och återhållsam människa; och du skall vinna ära, anseende och framgång i lifvet, och om du på så sätt vandrar din bana fram under fruktan och kärlek till Gud, så skall du till slut vinna odödlighet och ett evigt lif.

Det plötsliga dödsfallet gjorde ett afbrott i Johans vanliga lefnadsätt. Det förflutna kunde ej ändras, men han ville för framtiden, såväl för sin egen som för sitt barns skull, börja ett nytt lif, som vore värdigt hans hustrus minne. Tvifvelsutän voro både goda och onda andar tillstädes i det osnygga rummet, hvilka med noggrannhet gifvo akt på honom, der han låg på golvet och i själsångest vred sig som en mask. Hvad beslut skall han väl fatta? Skola väl en moders böner, upptecknade ofvan skyn, kunna uträtta något för det barnets räkning, hvilket nu utan något slags medvetande om det elände, som omgifver det, ligger och sover bredvid den döda.

Det kommer att visa sig i framtiden.

Forts.

FOLKVÄNNEN, som utkommer en gång i månaden, kostar endast 1 krona med tillägg af 10 öre såsom postarvode. Prenumeration kan ske å alla postanstalter i riket. Lösnummer 10 öre.